

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 14ης Δεκεμβρίου 1995 *

Στην υπόθεση C-444/93,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Sozialgericht Speyer (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Ursula Megner,

Hildegard Scheffel

και

Innungskrankenkasse Vorderpfalz, νυν

Innungskrankenkasse Rheinhessen-Pfalz,

υποστηριζομένης από τις

Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

Bundesanstalt für Arbeit,

Firma G. F. Hehl & Co.,

παρεμβαίνουσες,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, K. N. Κακούρη (εισηγητή), D. A. O. Edward και G. Hirsch, προέδρους τμήματος, F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, J. L. Murray, P. Jann, H. Ragnemalm και L. Sevón, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: P. Léger

γραμματέας: D. Louterman-Hubeau, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- οι Megner και Scheffel, εκπροσωπούμενες από τον Gert Siller, εκπρόσωπο του Deutscher Gewerkschaftsbund,
- η Innungskrankenkasse Vorderpfalz, εκπροσωπούμενη από τον Ralf Imhoff, Justitiar του Innungskrankenkasse-Bundesverband,

- η Landesversicherungsanstalt Rheinland-Pfalz, εκπροσωπούμενη από τον Lothar Florian, διευθυντή,
- η Firma G. F. Hehl & Co., εκπροσωπούμενη από τον Volker Daum, δικηγόρο Mannheim,
- η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Ernst Röder, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας, και τον Bernd Kloke, Regierungsrat στο ίδιο υπουργείο,
- η Βελγική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Patrick Duray, βοηθό νομικό σύμβουλο στη νομική υπηρεσία του Υπουργείου Εξωτερικών,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Catherine de Salins, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων στο Υπουργείο Εξωτερικών, και τον Claude Chavance, attaché principal της κεντρικής διοικήσεως στο ίδιο υπουργείο,
- η Ιρλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Michael A. Buckley, Chief State Solicitor,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την S. Lucinda Hudson, Assistant Treasury Solicitor, και τον Nicholas Paines, barrister,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τη Marie Wolfcarius, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, και τον Horstpeter Kreppel, Γερμανό δημόσιο υπάλληλο αποσπασμένο στην υπηρεσία αυτή,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις των Megner και Scheffel, εκπροσωπούμενων από τον Gert Siller, της Innungskrankenkasse Vorderpfalz, εκπροσωπούμενης από τον Ralf Imhoff, της Firma G. F. Hehl & Co., εκπροσωπούμενης από τον Ralph Landsittel, δικηγόρο Mannheim, της Γερμανικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Ernst Röder, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Claude Chavance, της Ιρλανδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Donal O'Donnel, barrister-at-law, της Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από τον Nicholas Paines, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από την Marie Wolfcarius και τον Horstpeter Kreppel, κατά τη συνεδρίαση της 8ης Μαρτίου 1995,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 31ης Μαΐου 1995,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με διάταξη της 26ης Οκτωβρίου 1993, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Νοεμβρίου 1993, το Sozialgericht Speyer υπέβαλε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160, στο εξής: οδηγία).
- 2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, των Megner και Scheffel και, αφετέρου, της Innungskrankenkasse Vorderpfalz.

- 3 Οι Megner και Scheffel εργάζονται ως καθαρίστριες στην επιχείρηση καθαρισμού κτιρίων G. F. Hehl & Co. Το ωράριο εργασίας τους ανέρχεται, κατά κανόνα, σε δύο ώρες κατ' ανώτατο όριο, ανά εργάσιμη ημέρα, με βάση την εβδομάδα πέντε ημερών. Η αμοιβή τους συναρτάται προς τη συλλογική σύμβαση εργασίας που ισχύει για τα επαγγέλματα καθαρισμού κτιρίων και δεν υπερβαίνει, μηνιαίως, το ένα έβδομο του μηνιαίου ποσού αναφοράς.
- 4 Οι προσφεύγουσες της κύριας δίκης ζήτησαν από την Innungskrankenkasse Vorderpfalz την αναγνώριση της υποχρεώσεώς τους να ασφαλίζονται στο πλαίσιο του από τον νόμο προβλεπομένου συστήματος ασφαλίσεως ασθενείας και ασφαλίσεως γήρατος, καθώς και της υποχρεώσεώς τους να καταβάλλουν εισφορές στο πλαίσιο του από τον νόμο προβλεπομένου συστήματος ασφαλίσεως κατά της ανεργίας.
- 5 Με έγγραφο της 6ης Μαρτίου 1992, η Innungskrankenkasse Vorderpfalz απέρριψε το αίτημά τους, για τον λόγο ότι παρέχουν ήσσονα εργασία ή εργασία βραχείας διάρκειας οι οποίες, σύμφωνα με τη γερμανική νομοθεσία, απαλλάσσονται της υποχρεώσεως ασφαλίσεως και καταβολής εισφορών στο πλαίσιο των εν λόγω από τον νόμο προβλεπομένων συστημάτων ασφαλίσεως.
- 6 Πράγματι, το άρθρο 8, παράγραφος 1, σημείο 1, του βιβλίου IV του Sozialgesetzbuch (γερμανικού κώδικα κοινωνικής ασφαλίσεως, στο εξής: SGB) ορίζει ότι μια εργασία

«(...) θεωρείται ήσσων όταν:

παρέχεται κατά κανόνα λιγότερο από 15 ώρες την εβδομάδα και ο μηνιαίος μισθός δεν υπερβαίνει, κατά κανόνα·

(...)

b) (..) το ένα έβδομο του μηνιαίου μισθού (άρθρο 18) (...)»

- 7 Το ποσό αναφοράς που αναφέρεται ανωτέρω, υπό b, ορίζεται ετησίως. Για το 1993 ανερχόταν σε 530 γερμανικά μάρκα (DM) για τα παλαιά ομόσπονδα κράτη και σε 390 DM για τα νέα ομόσπονδα κράτη.
- 8 Σύμφωνα με το άρθρο 7 του βιβλίου V του SGB, οι ήσσονες εργασίες εξαιρούνται της υποχρεωτικής ασφάλισης ασθενείας. Επιπλέον, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 2, σημείο 1, του βιβλίου VI του SGB, οι εργασίες αυτές δεν υπόκεινται στην υποχρεωτική ασφάλιση γήρατος.
- 9 Σύμφωνα με το από τον νόμο προβλεπόμενο σύστημα ασφάλισης κατά της ανεργίας, δικαίωμα επιδόματος ανεργίας ή επιδόματος αρωγής ανέργου παρέχεται μόνο στα πρόσωπα που έχουν ασκήσει δραστηριότητα συνεπαγόμενη την υποχρέωση καταβολής εισφορών ή με την πάροδο χρονικού διαστήματος εξομοιούμενου με περίοδο ασκήσεως τέτοιας δραστηριότητας (άρθρα 100, 134, 104 και 168 του Arbeitsförderungsgesetz, νόμου περί προωθήσεως της εργασίας, στο εξής: AFG).
- 10 Δυνάμει του άρθρου 169 a, παράγραφοι 1 και 2, του AFG, οι εργαζόμενοι που ασκούν δραστηριότητα βραχείας διάρκειας ή ήσσονα εργασία απαλλάσσονται της υποχρεώσεως καταβολής εισφορών.
- 11 Το άρθρο 102, παράγραφος 1, του AFG ορίζει τη «δραστηριότητα βραχείας διάρκειας» ως:

«(...) μια δραστηριότητα της οποίας η διάρκεια περιορίζεται συνήθως από τη φύση της σε δεκαοκτώ ώρες την εβδομάδα ή έχει εξαρχής περιοριστεί μέχρι αυτό το όριο βάσει συμβάσεως εργασίας (...)».

- 12 Αυτές είναι οι συνθήκες υπό τις οποίες οι Megner και Scheffel προσέφυγαν στο Sozialgericht Speyer, ισχυριζόμενες ότι οι εθνικές διατάξεις περί απαλλαγής από την υποχρέωση ασφαλίσεως ή από την υποχρέωση καταβολής εισφορών στο πλαίσιο των εν λόγω από τον νόμο προβλεπομένων συστημάτων συνιστούσαν έμμεση διάκριση εις βάρος των γυναικών και ήταν, επομένως, ασυμβίβαστες προς το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, το οποίο προβλέπει τα εξής:

«Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως συνεπάγεται την απουσία κάθε διακρίσεως που βασίζεται στο φύλο, είτε άμεσα είτε έμμεσα, σε συσχετισμό ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση, όσον αφορά:

- το πεδίο εφαρμογής των συστημάτων και τους όρους πρόσβασης στα συστήματα αυτά,
- την υποχρέωση καταβολής εισφορών (...)

- 13 Κρίνοντας ότι η επίλυση της διαφοράς εξηρτάτο από την ερμηνεία της οδηγίας το Sozialgericht Speyer αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Πρέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 1978 περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (79/7/ΕΟΚ, ΕΕ ειδ. έκδ. 05/003, σ. 160), να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι τόσο μια εθνική ρύθμιση, η οποία εξαιρεί από την υποχρέωση ασφαλίσεως στο πλαίσιο των από τον νόμο προβλεπομένων συστημάτων ασφαλίσεως ασθενείας και ασφαλίσεως γήρατος [άρθρο 7 του Sozialgesetzbuch (κώδικα κοινωνικής ασφαλίσεως), πέμπτο βιβλίο — SGB V· άρθρο 5, παράγραφος 2, σημείο 1, του Sozialgesetzbuch, έκτο βιβλίο — SGB VI· άρθρο 8, παράγραφος 1, σημείο 1, του SGB IV] τις μισθωτές δραστηριότητες που συνεπάγονται κατά κανόνα ωράριο κατώτερο των 15 ωρών την εβδομάδα και κατά κανόνα αμοιβή μη υπερβαίνουσα το ένα έβδομο του μηνιαίου ποσού αναφοράς (άρθρο 18 του Sozialgesetzbuch, τέταρτο βιβλίο — SGB IV), όσο και μια εθνική ρύθμιση, η οποία εξαιρεί από την υποχρέωση καταβολής εισφορών στο πλαίσιο του από τον νόμο προβλεπομένου συστήματος ασφαλίσεως κατά της ανεργίας [άρθρο 169 a, παράγραφος 1, και άρθρο 102, παράγραφος 1, του Arbeitsförderungsgesetz (νόμου περί προωθήσεως της εργασίας) — AFG] τις μισθωτές δραστηριότητες που συνήθως περιορίζονται από τη φύση τους σε ωράριο κατά κανόνα κατώ-

τερο των 18 ωρών την εβδομάδα ή που έχουν εξαρχής περιοριστεί κατ' αυτόν τον τρόπο βάσει συμβάσεως εργασίας, συνιστούν δυσμενή διάκριση λόγω φύλου, εφόσον οι διατάξεις αυτές πλήττουν σαφώς περισσότερες γυναίκες απ' ό,τι άνδρες και δεν δικαιολογούνται από αντικειμενικούς λόγους ασχέτους προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου;»

- 14 Προτού ερμηνευθεί το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας, πρέπει να εξεταστεί αν τα πρόσωπα που παρέχουν εργασία όπως αυτή που αφορά το προδικαστικό ερώτημα εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας.

Επί του προσωπικού πεδίου εφαρμογής της οδηγίας

- 15 Σύμφωνα με το άρθρο της 2, η οδηγία «εφαρμόζεται επί του ενεργού πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων και των ανεξάρτητα εργαζομένων, των εργαζομένων των οποίων η δραστηριότης έχει διακοπεί λόγω ασθενείας, ατυχήματος ή μη ηθελημένης ανεργίας και επί των προσώπων που αναζητούν εργασία, καθώς και επί των συνταξιούχων και των αναπήρων εργαζομένων».
- 16 Όπως προκύπτει από τη διάταξη αυτή, η έννοια του ενεργού πληθυσμού είναι ευρύτατη, δεδομένου ότι καλύπτει όλους τους εργαζομένους, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που απλώς αναζητούν εργασία. Αντιθέτως, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, η οδηγία δεν έχει εφαρμογή σε πρόσωπα που δεν είχαν ποτέ μετάσχει στην αγορά εργασίας ή που έπαυσαν να μετέχουν, χωρίς αιτία γι' αυτό να αποτελεί η επέλευση ενός από τους κινδύνους που αναφέρονται στην οδηγία (βλ. απόφαση της 27ης Ιουνίου 1989, στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 48/88, 106/88 και 107/88, *Achteberg-te Riele* κ.λπ., Συλλογή 1989, σ. 1963, σκέψη 11).

- 17 Η Γερμανική Κυβέρνηση και η εταιρία G. F. Hehl & Co. παρατηρούν ότι τα πρόσωπα που παρέχουν ήσσονα εργασία δεν αποτελούν μέρος του ενεργού πληθυσμού υπό την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας, ιδίως διότι το μικρό εισόδημα που αποκομίζουν από την εργασία αυτή δεν τους επιτρέπει να καλύπτουν τις ανάγκες τους.
- 18 Η άποψη αυτή δεν μπορεί να γίνει δεκτή. Το γεγονός ότι το εισόδημα του εργαζομένου δεν καλύπτει όλες τις ανάγκες του δεν μπορεί να τον εξαιρέσει από τον ενεργό πληθυσμό. Πράγματι, όπως προκύπτει από τη νομολογία του Δικαστηρίου, το γεγονός ότι ένα πρόσωπο ασκεί μια αμειβόμενη δραστηριότητα η οποία αποφέρει εισοδήματα κατώτερα από το ελάχιστο όριο συντηρήσεως (βλ. απόφαση της 23ης Μαρτίου 1982 στην υπόθεση 53/81, Levin, Συλλογή 1982, σ. 1035, σκέψεις 15 και 16) ή στο πλαίσιο της οποίας η διάρκεια του χρόνου εργασίας δεν υπερβαίνει κατά κανόνα τις δεκαοκτώ ώρες εβδομαδιαίως (βλ. απόφαση της 13ης Δεκεμβρίου 1989 στην υπόθεση C-102/88, Ruzius-Wilbrink, Συλλογή 1989, σ. 4311, σκέψεις 7 και 17) ή τις δώδεκα ώρες εβδομαδιαίως (βλ. απόφαση της 3ης Ιουνίου 1986 στην υπόθεση 139/85, Kempf, Συλλογή 1986, σ. 1741, σκέψεις 2 και 16) ή ακόμη τις δέκα ώρες εβδομαδιαίως (βλ. απόφαση της 13ης Ιουλίου 1989 στην υπόθεση 171/88, Rinner-Kühn, Συλλογή 1989, σ. 2743, σκέψη 16), δεν το εμποδίζει να θεωρείται εργαζόμενος υπό την έννοια του άρθρου 48 (προαναφερθείσες αποφάσεις Levin και Kempf) ή του άρθρου 119 (προαναφερθείσα απόφαση Rinner-Kühn) της Συνθήκης ΕΟΚ ή υπό την έννοια της οδηγίας 79/7 (προαναφερθείσα απόφαση Ruzius-Wilbrink).
- 19 Η Γερμανική Κυβέρνηση παρατηρεί επίσης ότι η παρούσα υπόθεση είναι διαφορετική, δεδομένου ότι δεν αφορά την έννοια του εργαζομένου όπως χρησιμοποιείται στο άρθρο 48 της Συνθήκης, όπως συνέβαινε, μεταξύ άλλων, στην προαναφερθείσα υπόθεση Levin, αλλά την έννοια του εργαζομένου όπως χρησιμοποιείται στο δίκαιο της κοινωνικής ασφάλισης. Ο ορισμός όμως της έννοιας του εργαζομένου στον τομέα του δικαίου της κοινωνικής ασφάλισης εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών.
- 20 Συναφώς, πρέπει να υπομνηστεί ότι, ήδη με την απόφαση της 19ης Μαρτίου 1964 στην υπόθεση 75/63, Unger (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 1069, σημείο 1 του διατακτικού), το Δικαστήριο έκρινε ότι η έννοια «εργαζόμενος μισθωτός ή εξομοιούμενος προς αυτόν» του κανονισμού 3 του Συμβουλίου, της 25ης Σεπτεμβρίου 1958, περί της κοινωνικής ασφάλισης των διακινουμένων εργαζομένων (ΑΒΙ. 1958, 30, σ. 561) έχει, όπως και ο όρος «εργαζόμενος» των άρθρων 48 έως 51, κοινοτικό περιεχόμενο. Συνεπώς, το γεγονός ότι οι προαναφερθείσες αποφάσεις Levin, Kempf και Rinner-Kühn δεν αφορούν το δίκαιο της

κοινωνικής ασφάλισης και δεν άπτονται της ερμηνείας του άρθρου 2 της οδηγίας 79/7 δεν είναι ικανό να θέσει υπό αμφισβήτηση τη διαπίστωση που διατυπώνεται στη σκέψη 18, δεδομένου ότι οι αποφάσεις αυτές διευκρινίζουν την έννοια του εργαζομένου υπό το πρίσμα της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

- 21 Επομένως, τα πρόσωπα που παρέχουν ήσσονα εργασία του είδους που αφορά το προδικαστικό ερώτημα αποτελούν μέρος του ενεργού πληθυσμού υπό την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας και εμπίπτουν, επομένως, στο προσωπικό πεδίο εφαρμογής της.

Επί της ερμηνείας του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας

- 22 Με το ερώτημά του, το εθνικό δικαστήριο ερωτά αν το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας έχει την έννοια ότι μια εθνική ρύθμιση η οποία εξαιρεί από την υποχρέωση ασφάλισης στο πλαίσιο των εκ του νόμου συστημάτων ασφάλισης ασθενείας και ασφάλισης γήρατος τις μισθωτές δραστηριότητες που συνεπάγονται κατά κανόνα ωράριο κατώτερο των δεκαπέντε ωρών την εβδομάδα και κατά κανόνα αμοιβή μη υπερβαίνουσα το ένα έβδομο του μηνιαίου ποσού αναφοράς, καθώς και μια εθνική ρύθμιση η οποία εξαιρεί από την υποχρέωση καταβολής εισφορών στο πλαίσιο του εκ του νόμου συστήματος ασφάλισης κατά της ανεργίας τις μισθωτές δραστηριότητες που περιορίζεται συνήθως από τη φύση τους σε ωράριο κατά κανόνα κατώτερο των δεκαοκτώ ωρών την εβδομάδα ή που έχουν εξαρχής περιοριστεί μέχρι αυτό το όριο βάσει συμβάσεως εργασίας, συνιστούν δυσμενή διάκριση λόγω φύλου, εφόσον οι διατάξεις αυτές πλήττουν σαφώς περισσότερες γυναίκες απ' ό,τι άνδρες και δεν δικαιολογούνται από αντικειμενικούς λόγους άσχετους προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου.
- 23 Δεν αμφισβητείται ότι οι εθνικές ρυθμίσεις τις οποίες αφορά η υπόθεση της κύριας δίκης δεν επάγονται άμεση δυσμενή διάκριση, δεδομένου ότι δεν αποκλείουν τα πρόσωπα που ασκούν ήσσονα δραστηριότητα από τα εν λόγω από τον νόμο προβλεπόμενα ασφαλιστικά συστήματα ανάλογα με το φύλο τους. Επομένως, πρέπει να εξεταστεί αν οι ρυθμίσεις αυτές μπορούν να θεωρηθούν ότι συνιστούν έμμεση δυσμενή διάκριση.

- 24 Πρέπει να υπομνηστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας αντιτίθεται στην εφαρμογή εθνικού μέτρου το οποίο, καίτοι έχει ουδέτερη διατύπωση, θέτει στην πράξη σε δυσμενή μοίρα ένα πολύ μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών παρά ανδρών, εκτός αν το μέτρο αυτό δικαιολογείται από αντικειμενικούς παράγοντες άσχετους προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου. Αυτό συμβαίνει όταν τα επιλεγέντα μέσα ανταποκρίνονται σε θεμιτό σκοπό της κοινωνικής πολιτικής του κράτους μέλους για τη νομοθεσία του οποίου πρόκειται, είναι κατάλληλα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου με τη νομοθεσία αυτή σκοπού και αναγκαία προς τούτο (βλ. απόφαση της 24ης Φεβρουαρίου 1994 στην υπόθεση C-343/92, Roks κ.λπ., Συλλογή 1994, σ. I-571, σκέψεις 33 και 34).
- 25 Εν προκειμένω, η Γερμανική Κυβέρνηση υποστηρίζει, μεταξύ άλλων, ότι ο αποκλεισμός των προσώπων που παρέχουν ήσσονα εργασία από τα από τον νόμο προβλεπόμενα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης συνάδει με μια διαρθρωτική αρχή του γερμανικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.
- 26 Προς στήριξη των επιχειρημάτων της Γερμανικής Κυβερνήσεως, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Ιρλανδική Κυβέρνηση υπογράμμισαν, μεταξύ άλλων, ότι ένα σύστημα που βασίζεται σε εισφορές, όπως το επίμαχο εν προκειμένω, χαρακτηρίζεται από την ανάγκη διατηρήσεως της ισορροπίας μεταξύ, αφενός, των εισφορών που καταβάλλονται από τους ασφαλισμένους και τους εργοδότες και, αφετέρου, της καταβολής των παροχών σε περίπτωση επελεύσεως ενός από τους κινδύνους που καλύπτει το εν λόγω σύστημα. Κατά την άποψη αυτή, η διάρθρωση του εν λόγω συστήματος δεν θα μπορούσε να διατηρηθεί ως έχει, αν καταργούνταν οι επίμαχες διατάξεις. Εντεύθεν θα προέκυπταν σοβαρά προβλήματα, ιδίως στο πλαίσιο του προβλεπόμενου από τον νόμο συστήματος της ασφάλισης γήρατος. Το εν λόγω σύστημα δεν θα μπορούσε πλέον να λειτουργεί αποκλειστικά βάσει των εισφορών.

- 27 Επιπλέον, η Γερμανική Κυβέρνηση εκθέτει ότι υπάρχει κοινωνική ζήτηση για τις ήσσονες εργασίες, ότι θεωρεί αναγκαίο να ικανοποιήσει τη ζήτηση αυτή στο πλαίσιο της κοινωνικής πολιτικής της, ενθαρρύνοντας την ύπαρξη και την προσφορά τέτοιου είδους θέσεων εργασίας, και ότι το μόνο μέσο για να το επιτύχει εντός του διαρθρωτικού πλαισίου του γερμανικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης είναι ο αποκλεισμός των ησσόνων εργασιών από την υποχρεωτική ασφάλιση.
- 28 Επιπλέον, κατά τη Γερμανική Κυβέρνηση, οι καταργούμενες θέσεις εργασίας δεν αντικαθίστανται από θέσεις εργασίας πλήρους ή μερικής απασχολήσεως υποκείμενες σε υποχρεωτική ασφάλιση. Αντιθέτως, αυξάνονται οι παράνομες θέσεις εργασίας (η επονομαζόμενη «μαύρη αγορά εργασίας») και οι προσπάθειες περιγραφής του νόμου (π.χ., οι ψευδείς ανεξάρτητοι εργαζόμενοι), ενόψει της κοινωνικής ζητήσεως για ήσσονες εργασίες.
- 29 Επιβάλλεται να υπογραμμιστεί ότι, στην παρούσα κατάσταση του κοινοτικού δικαίου, η κοινωνική πολιτική εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών (βλ. απόφαση της 7ης Μαΐου 1991 στην υπόθεση C-229/89, Επιτροπή κατά Βελγίου, Συλλογή 1991, σ. I-2205, σκέψη 22). Συνεπώς, στα κράτη μέλη εναπόκειται να επιλέξουν τα μέτρα που είναι πρόσφορα για την υλοποίηση του σκοπού της κοινωνικής πολιτικής τους και της πολιτικής τους για την απασχόληση. Κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, τα κράτη μέλη διαθέτουν ευρύ περιθώριο εκτιμήσεως.
- 30 Πρέπει να διευκρινιστεί ότι ο σκοπός της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση, τον οποίο επικαλείται η Γερμανική Κυβέρνηση, είναι αντικειμενικώς άσχετος προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου και ότι ο εθνικός νομοθέτης μπορούσε, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς του, να θεωρήσει ευλόγως ότι η επίμαχη νομοθεσία ήταν αναγκαία για την επίτευξη του στόχου αυτού.

- 31 Υπ' αυτές τις συνθήκες, η επίμαχη νομοθεσία δεν μπορεί να θεωρηθεί ως έμμεση δυσμενής διάκριση υπό την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, της οδηγίας.
- 32 Ενόψει των προεκτεθέντων, πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας έχει την έννοια ότι μια εθνική ρύθμιση, η οποία εξαιρεί από την υποχρέωση ασφαλίσεως στο πλαίσιο των προβλεπομένων από τον νόμο συστημάτων ασφαλίσεως ασθενείας και ασφαλίσεως γήρατος τις μισθωτές δραστηριότητες που συνεπάγονται κατά κανόνα ωράριο κατώτερο των δεκαπέντε ωρών την εβδομάδα και αμοιβή κατά κανόνα μη υπερβαίνουσα το ένα έβδομο του μηνιαίου ποσού αναφοράς, καθώς και μια εθνική ρύθμιση, η οποία εξαιρεί από την υποχρέωση καταβολής εισφορών στο πλαίσιο του προβλεπόμενου από τον νόμο συστήματος ασφαλίσεως κατά της ανεργίας τις μισθωτές δραστηριότητες που περιορίζεται συνήθως από τη φύση τους σε ωράριο κατά κανόνα κατώτερο των δεκαοκτώ ωρών την εβδομάδα ή που έχουν εξαρχής περιοριστεί μέχρι αυτό το όριο βάσει συμβάσεως εργασίας, δεν συνιστούν δυσμενή διάκριση λόγω φύλου, ακόμη και αν οι διατάξεις αυτές πλήττουν σαφώς περισσότερες γυναίκες απ' ό,τι άνδρες, εφόσον ο εθνικός νομοθέτης μπορούσε εύλογα να θεωρήσει ότι η επίμαχη νομοθεσία ήταν αναγκαία για την επίτευξη σκοπού της κοινωνικής πολιτικής, άσχετου προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 33 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική, η Βελγική, η Γαλλική, η Ιρλανδική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, οι οποίες κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπύπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 26ης Οκτωβρίου 1993 το Sozialgericht Speyer, αποφαίνεται:

Το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως, έχει την έννοια ότι μια εθνική ρύθμιση, η οποία εξαιρεί από την υποχρέωση ασφαλίσεως στο πλαίσιο των από τον νόμο προβλεπομένων συστημάτων ασφαλίσεως ασθενείας και ασφαλίσεως γήρατος τις μισθωτές δραστηριότητες που συνεπάγονται κατά κανόνα ωράριο κατώτερο των δεκαπέντε ωρών την εβδομάδα και αμοιβή κατά κανόνα μη υπερβαίνουσα το ένα έβδομο του μηνιαίου ποσού αναφοράς, καθώς και μια εθνική ρύθμιση, η οποία εξαιρεί από την υποχρέωση καταβολής εισφορών στο πλαίσιο του από τον νόμο προβλεπομένου συστήματος ασφαλίσεως κατά της ανεργίας τις μισθωτές δραστηριότητες που περιορίζεται συνήθως από τη φύση τους σε ωράριο κατά κανόνα κατώτερο των δεκαοκτώ ωρών την εβδομάδα ή που έχουν εξαιρετικής περιοριστεί μέχρι αυτό το όριο βάσει συμβάσεως εργασίας, δεν συνιστούν δυσμενή διάκριση λόγω φύλου, ακόμη και αν οι διατάξεις αυτές πλήττουν σαφώς περισσότερες γυναίκες απ' ό,τι άνδρες, εφόσον ο εθνικός νομοθέτης μπορούσε εύλογα να θεωρήσει ότι η επίμαχη νομοθεσία ήταν αναγκαία για την επίτευξη σκοπού της κοινωνικής πολιτικής, άσχετου προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου.

Rodríguez Iglesias

Κακούρης

Edward

Hirsch

Schockweiler

Moitinho de Almeida

Kapteyn

Murray

Jann

Ragnemalm

Sevón

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 14 Δεκεμβρίου 1995.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias